

Morten Skovsgaard, Kim Andersen og Lene Heiselberg Vagthund eller skødehund? Efterspørgslen på kritisk journalistik under coronakrisen

Rollen som samfundets vagthund er central i borgernes forventninger til journalistikken, men hvordan er efterspørgslen på den kritiske journalistik under samfundskriser som coronapandemien? På baggrund af tre repræsentative spørgeskemaundersøgelser undersøger vi, hvordan borgernes efterspørgsel på kritisk journalistik udviklede sig gennem coronakrisen, og hvem der særligt efterspurgte denne type journalistik. Vores resultater viser, at efterspørgslen på kritisk journalistik steg over tid, og at det særligt var oppositionens vælgere, der efterspurgte den. Denne partiloyalitet modereres dog af vælgernes opfattelse af krisens konsekvenser for økonomien og sundhedsvæsenet, således at efterspørgslen særligt var høj blandt oppositionsvælgere, der var uenige i regeringens håndtering af krisen.

Nøgleord: kritisk journalistik, journalistiske rolleopfattelser, rally around the flag, politisk motiveret tænkning, de fjendtlige mediers effekt

Rollen som samfundets vagthund, der stiller kritiske spørgsmål til magthavernes beslutninger og handlinger, er en vigtig del af journalisters professionelle selvforståelse (Hanitzsch, 2011; Skovsgaard et al., 2012). Når borgere i demokratiske samfund bliver spurgt om deres forventninger til journalisterne, er rollen som en kritisk kontrolfunktion over for magthaverne også blandt de højst prioriterede (Fawzi og Mothes, 2020; van der Wurff og Schönbach, 2014). Blandt journalister og borgere er der således en høj grad af konsensus om, at det er en essentiel del af et velfungerende demokratisk samfund, at pressen kritisk efterprøver magthavernes ageren og afslører, hvis noget ikke foregår, som det bør.

Men den sædvanlige konsensus om journalisternes rolle som en bidsk vagthund bliver udfordret under større samfundskriser. Da coronapandemien i begyndelsen af 2020 ramte Danmark, og politikerne tog hastige og ekstraordinære beslutninger om nedlukninger af store dele af samfundet, blev pressens rolle som den kritiske vagthund genstand for heftig debat. På den ene side blev der argumenteret for, at når politikerne tog flere og mere vidtrækkende beslutninger end normalt, var der brug for, at pressen i endnu højere grad end sædvanligt agerede kritisk vagthund og udfordrede grundlaget for beslutningerne. På den

anden side blev der argumenteret for, at journalisterne måtte lægge de kritiske spørgsmål til side for en stund, fordi tillid til og efterlevelse af myndighedernes retningslinjer var essentiel for at holde coronasmitten under kontrol (Brix, 2020; Mikkelsen, 2020).

Journalistikkens legitimitet er tæt forbundet med demokratiet (Skovsgaard og Bro, 2011), og man siger ofte, at journalisterne kerneopgave er at give folk den information, som de behøver for at være frie og selvstyrende (Kovach og Rosenstiel, 2001). Når der opstår debat om, hvad og hvordan journalisterne bør formidle til borgerne, er et væsentligt perspektiv derfor borgernes opfattelse af, hvilken information de har behov for. Derfor vil vi i denne artikel undersøge borgernes efterspørgsel på kritisk journalistik under coronakrisen.

Fra litteraturen om *rally around the flag*-effekter ved vi, at i forbindelse med en pludselig opstået krise vil der i begyndelsen, hvor usikkerheden er stor, ofte være stærk opbakning til de politiske ledere. Den aftager dog igen, når dilemmaerne og de politiske uenigheder bliver tydeligere i den offentlige debat (fx Kernell, 1978; Mueller, 1973; Woods, 2011). Oprindeligt blev *rally around the flag*-effekterne undersøgt i forbindelse med krig og internationale konflikter, men har siden spredt sig til andre typer kriser som eksempelvis terrorisme (Dinesen og Jæger, 2013). I forbindelse med coronapandemien kan man se det samme mønster, hvor de politiske ledere fik høj opbakning i begyndelsen af krisen, hvorefter den aftog (Johansson, Hopmann og Shehata, 2021).

Vi argumenterer for, at denne mekanisme også kan have implikationer for befolkningens syn på journalistikkens rolle. Når opbakningen og tilliden til politiske ledere er høj, og usikkerheden i en krisesituation er stor, er en mulig reaktion, at efterspørgslen på den kritiske vagthundsjournalistik falder for herefter at stige igen, når opbakningen til de politiske ledere aftager. På den baggrund undersøger vi, om der var variationer i efterspørgslen på den kritiske journalistik gennem coronakrisen.

Udover variationer over tid er det også interessant at undersøge variationer i efterspørgslen på kritisk journalistik mellem forskellige borgere. Fra litteraturen ved vi, at partierne og deres retorik har væsentlig indflydelse på folks holdninger til de emner, som er på den politiske dagsorden, og særligt når et emne er genstand for politisk konflikt (Slothuus og de Vreese, 2010). På den baggrund kan man forvente, at borgernes holdninger til håndteringen af coronakrisen og i forlængelse heraf også til, hvor kritisk pressen skulle agere, var påvirket af, hvilket parti man stemte på. Omvendt viser forskningen dog også, at borgerne ikke bare blindt følger partiernes retorik og holdninger. Deres egne opfattelser af emnet spiller også ind på deres evalueringer og holdninger (Slothuus, 2010). På den måde kan man forvente, at borgernes opfattelse af coronakrisen

i samspil med deres partipolitiske ståsted påvirkede deres efterspørgsel på kritisk journalistik. På den baggrund undersøger vi, om borgernes partipolitiske ståsted havde betydning for deres efterspørgsel på kritisk journalistik under coronakrisen, og om denne sammenhæng var betinget af deres opfattelse af coronapandemiens konsekvenser for økonomien og sundhedsvæsenet, der var to helt centrale aspekter af krisen.

Vi undersøger disse spørgsmål ved hjælp af data fra tre repræsentative spørgeskemaundersøgelser, der blev gennemført i henholdsvis april og november 2020 og juni 2021. Disse undersøgelser indeholder spørgsmål, der gør os i stand til at undersøge efterspørgslen på den kritiske journalistik blandt danskerne over tid og på tværs af borgere med forskellige politiske partipræferencer og opfattelser af krisen.

Pressens rolle som kritisk vagthund under coronapandemien

Pressens rolle som samfundets vagthund er en væsentlig del af et demokratisk samfund. Når journalister undersøger og udfordrer magthaverne, afskrækker det magthaverne fra at misbruge deres magt og sikrer samtidig offentligheden mere grundig information, da magthaverne må forklare og stå på mål for deres holdninger og beslutninger. Således er en kerneopgave i vagthundsjournalistikken, at journalisterne stiller udfordrende og kritiske spørgsmål til alle typer magthavere om de beslutninger, de tager eller påtænker at tage (Norris, 2014). På den måde skal vagthundsjournalistikken sikre, at dem med magt og indflydelse til at påvirke almindelige menneskers liv også står til ansvar over for disse mennesker (Bennet og Serin, 2005). Derfor er vagthundsjournalistikken også en central del af journalisters selvforståelse i demokratiske samfund (Harnitzsch, 2011), og i Danmark er det også den rolle, journalisterne opfatter som den væsentligste (Skovsgaard et al., 2012).

Spørger man borgerne, hvad de forventer sig af journalistikken, er rollen som samfundets kritiske vagthund blandt de væsentligste (Fawzi og Mothes, 2020; van der Wurff og Schönbach, 2014). Men den kritiske journalistik med et stærkt fokus på problemer og fejl kan også efterlade folk med en følelse af apati og med mindre tillid til politikere og myndigheder (Baden, McIntyre og Homborg, 2019; Kleinnijenhuis, van Hoof og Oegema, 2006). Det kan være problematisk, da forskning peger på, at følelsen af at være klar over, hvordan man skal handle, og følelsen af at man evner at handle, er væsentlige for, at folk efterlever myndighedernes retningslinjer under en krise som coronapandemien (Petersen et al., 2022).

Således opstår der et dilemma, da vagthundsjournalistikken på den ene side kan bidrage til kritisk at efterprøve de vidtrækkende politiske beslutninger, kva-

ificere dem og bidrage med alternative perspektiver, mens den på den anden side kan reducere den tillid til myndighederne, som er en forudsætning for effektiv kollektiv efterlevelse af de fastsatte retningslinjer. Så hvordan skal journalister og nyhedsmedier forholde sig under en krise som coronapandemien, hvor der opstår debat om, hvorvidt journalister bedst opfylder deres professionelle forpligtelse til at arbejde i offentlighedens tjeneste ved at være mere kritiske eller ved at være mindre kritiske over for magthaverne end normalt? Da journalisternes legitimitet hos befolkningen udspringer af, at de tjener den offentlige interesse (Skovsgaard og Bro, 2011), er et væsentligt perspektiv i denne problemstilling, hvordan befolkningen efterspørger og evaluerer den kritiske vagthundsjournalistik under sådanne ekstraordinære omstændigheder.

Udviklingen i efterspørgslen på vagthundsjournalistik gennem pandemien

Når man skal forstå borgernes efterspørgsel på den kritiske vagthundsjournalistik i en alvorlig krise, er det oplagt at se på teorier, der behandler borgernes opfattelser af og holdninger til magthaverne under kriser. En af de mest prominente teorier omhandler de såkaldte rally around the flag-effekter, som forklarer varierende opbakning og tillid til politiske ledere og magtfulde institutioner gennem en krise. Da ønsket om vagthundsjournalistik med kritisk fokus på myndighederne sandsynligvis vil være højere, når opbakningen og tilliden til magthaverne er lavere, kan litteraturen om rally around the flag-effekterne bruges som afsæt for en forventning om, at efterspørgslen på kritisk vagthundsjournalistik også vil variere gennem krisen.

Johansson, Hopmann og Shehata (2021) arbejder i deres studie af rally around the flag-effekter under coronakrisen med tre faser. I første fase er krisen meget synlig, men endnu ikke politiseret, og usikkerheden er stor. I næste fase er krisen stadig meget synlig, men krisen bliver politiseret, og oppositionspolitikere sætter spørgsmålstejn ved beslutninger og eventuelle fejltrin fra regeringen. I den tredje fase bliver krisen mindre synlig, og den er fortsat politiseret, men den dominerer ikke længere den politiske dagsorden.

Litteraturen om kriser viser, at der i den første fase typisk opstår rally around the flag-effekter, hvor der er en markant stigning i opbakningen til politiske ledere (fx Mueller, 1973). Effekterne under coronakrisen er påvist i flere lande (fx Cardenal et al., 2021; Johansson, Hopmann og Shehata, 2021; Yam et al., 2020), herunder Danmark. I en Gallup-måling fra marts 2020 svarede hele 96 pct., at statsminister Mette Frederiksen havde håndteret coronakrisens første fase "meget godt" eller "overvejende godt" (Dam, 2021), og tilliden til regeringen tog et markant hop opad, ligesom der også var en signifikant stigning i

tilliden til andre offentlige institutioner (Bækgaard et al., 2020). Disse effekter aftager dog oftest igen, når krisen går ind i den næste fase, hvor krisen stadig er ekstraordinært synlig, men usikkerheden bliver mindre, og krisen bliver mere politiseret. I tredje fase, hvor krisen normaliseres og er mindre synlig, er rally around the flag-effekterne typisk forsvundet og tidligere mønstre genetableret (Johannson, Hopmann og Shehata, 2021). Disse effekter har potentielle implikationer for efterspørgslen på den kritiske vagthundsjournalistik.

Der findes to skoler i litteraturen om rally around the flag-effekter (Hetherington og Nelson, 2003). Den ene, *patriotismeskolen*, er baseret på, at lederen bliver et symbol, som befolkningen kan støtte op om midt i krisens usikkerhed. Den psykologiske mekanisme kan forstås via *terror management*-teorien (Becker, 1975), som tager udgangspunkt i menneskers bevidsthed om egen dødelighed og frygt for at dø. Når en krise, som i dette tilfælde en pandemi, minder folk om deres egen dødelighed, bliver denne bevidsthed og frygt forstærket. I den usikre situation vil flere mennesker bakke om den leder, som tager beslutninger og forsøger at agere skjold og holde døden for døren og reducere den ukendte trussel (Doty, Peterson og Winter, 1991; Landau et al., 2004). Den anden skole, *opinionslederskolen*, peger på, at politikere i opposition til regeringen vil holde igen med kritik i krisens indledende fase, hvor der hersker stor usikkerhed. Lederen vil få mere opmærksomhed fra medier, og derfor vil befolkningen heller ikke se det sædvanlige omfang af kritiske stemmer i nyhederne (Baker og Oneal, 2001).

Som en følge af den store usikkerhed kan man forvente begrænset efterspørgsel på den kritiske journalistik i den første fase af pandemien, hvor der som fremhævet af patriotismeskolen var et stort psykologisk behov for, at en leder tager teten i forsøget på at reducere omfanget af den ukendte trussel. Denne usikkerhed blev helt automatisk mindre, efterhånden som der i de næste faser kom flere informationer og mere klarhed over omfanget og typen af truslen. De økonomiske omkostninger ved de politiske beslutninger om blandt andet nedlukninger blev tydeligere, og som fremhævet af opinionslederskolen, blev håndteringen af pandemien mere politiseret – også i medierne, hvor oppositionen kritiserede magthavernes ageren. Rally around the flag-effekterne er typisk forholdsvis kortvarige (fx Kernell, 1978; Woods, 2011). Som følge heraf kan man også forvente, at efterspørgslen på vagthundsjournalistik, der kritisk efterprøver de vidtgående politiske beslutninger og stiller kritiske spørgsmål til magthaverne, steg i de næste faser af pandemien. På den baggrund er vores første forventning:

H1: Efterspørgslen på kritisk journalistik var relativt lav i coronakrisens første fase og steg i krisens anden og tredje fase.

Politiske holdninger som forklaring på efterspørgslen

Et af argumenterne i litteraturen om rally around the flag-effekter er, at i den første, usikre fase af en krise er opbakningen til politiske ledere ikke på samme måde som sædvanligt baseret på folks politiske holdninger. Efterhånden som usikkerheden svinder, og krisen bevæger sig ind i fase to og tre, vil de individuelle politiske holdninger igen have stærkere betydning for opbakningen til de politiske ledere (Johansson, Hopmann og Shehata, 2021). Derfor kan vi også forvente, at de politiske holdninger vil have betydning for efterspørgslen på kritisk journalistik. Denne forventning bakkes op af teorierne om ”politisk motiveret tænkning” (Kunda, 1990) og ”de fjendtlige mediers effekt” (Vallone, Ross og Lepper, 1985).

Når folk støder på information, som modsiger deres eksisterende holdninger og overbevisninger, vil de ifølge teorien om politisk motiveret tænkning ofte bearbejde det med udgangspunkt i at forsvare deres holdninger (fx Chaiken, Liberman og Eagly, 1989; Kunda, 1990). Det kan de eksempelvis gøre ved at ignorere eller devaluere information og afskrive troværdigheden af informationen og afsenderen (Lord, Ross og Lepper, 1979; Taber, Lodge og Glathar, 2001). Når en krise bliver mere politiseret, men regeringen forsat får stor opmærksomhed i nyhedsmedierne, da den står med ansvaret for krisehåndteringen, er det dermed sandsynligt, at vælgere med divergerende politiske holdninger forsvarer sig mod indholdet i nyhederne ved at betragte det som utilstrækkeligt.

Samtidig er det veletableret i forskningen, at der er en generel tendens til, at folk opfatter medieindhold som skævvredet i forhold til deres eget synspunkt, hvilket kaldes ”de fjendtlige mediers effekt” (fx Gunther, 2013; Perloff, 2020). En række studier har påvist, at når borgere med forskellige politiske holdninger bliver præsenteret for det samme journalistiske indhold, er der en tendens til, at begge grupper opfatter journalistikken som skævvredet til fordel for den anden side og til ulempe for deres eget politiske standpunkt (fx Christen, Kannaovakun og Gunther, 2002; Vallone, Ross og Lepper, 1985).

På baggrund af teorierne om de fjendtlige mediers effekt og politisk motiveret tænkning kan man forvente, at dem, der ikke er enige med regeringen, vil være mere tilbøjelige til at ræsonnere sig frem til, at nyhedsmedierne ikke dækker regeringen tilstrækkelig kritisk, og at de bør skrue op for vagthundsrollen, end dem, der støtter regeringen. Men når de gør det på baggrund af deres politiske holdninger, er det væsentligt at skelne mellem deres partitilhørsforhold og deres egen holdning til bestemte emner, i dette tilfælde coronaviruset, fordi begge dele kan spille ind (fx Slothuus, 2010).

I den forbindelse peger litteraturen på, at vælgerne har tendens til at bruge deres parti som pejlemærke, når de skal tage stilling til forskellige sager (Carsey

og Layman, 2006). Partierne kan endda flytte etablerede holdninger hos en del af deres vælgere, når de ændrer holdning og retorik i et politisk spørgsmål, også når det gælder holdninger, der sædvanligt plejer at tilhøre partier på den anden side af det politiske spektrum (Slothuus, 2010; Slothuus og Bisgaard, 2021a). Når en krise som coronapandemien bliver mere politiseret efter den indledende usikkerhed og borgfred, vil oppositionspartierne sende et stærkere signal til vælgerne om, at de er utilfredse med nogle aspekter af regeringens håndtering af krisen. Vælgerne vil derfor få skærpet deres holdninger til krisens håndtering, og som følge deraf vil det også være mere sandsynligt, at de vil efterspørge en mere kritisk mediedækning. Det samme vil ikke gøre sig gældende for de vælgere, der støtter regeringen. De vil snarere opfatte dækningen som værende for kritisk over for regeringen. På den baggrund er vores anden forventning:

H2: Efterspørgslen på kritisk journalistik følger partiskellene, således at vælgere, der stemte på oppositionspartierne, i højere grad efterspurgte kritisk journalistik end vælgere, der stemte på regeringen eller dens støttepartier.

Men spørgsmålet er, om vælgerne blindt følger deres partiers syn på sagerne. Flere studier finder, at partierne har en betragtelig indflydelse på deres vælgers opfattelse af og holdning til bestemte politiske emner (fx Slothuus og Bisgaard, 2021a, 2021b). Andre studier finder dog, at vælgerne tolker partiernes udmeldinger i relation til deres egne eksisterende holdninger til spørgsmålet og til den information, de har tilgængelig, hvilket begrænser partiernes indflydelse (fx Bullock, 2011; Mullinix, 2016; Peterson, 2019; Slothuus, 2010).

I forbindelse med coronapandemien havde vælgerne ekstremt meget tilgængelig information, og det var muligt for dem at danne holdninger til konsekvenserne for både det danske sundhedsvæsen og den danske økonomi. Netop disse to områder var væsentlige aspekter, som politikerne skulle finde en balance mellem. Overordnet set fulgte regeringen gennem krisen et forsigtighedsprincip, hvor sundhedstruslen blev prioriteret over den økonomiske trussel, hvorimod oppositionen – særligt efter den første fase – argumenterede for, at de økonomiske konsekvenser skulle have større betydning for den førte politik.

Vi forventer, at vælgerne egne holdninger til pandemien som henholdsvis en sundhedstrussel og som en økonomisk trussel vil have indflydelse på, i hvor høj grad de efterspurgte kritisk vagthundsjournalistik. Hvis vælgere, der stemte på oppositionspartierne, opfattede pandemien som en stor sundhedsmæssig krise og i mindre grad en økonomisk krise, hvilket retfærdiggjorde stramme restriktioner, vil de sandsynligvis være mindre tilbøjelige til at basere deres ræsonnementer på deres partis udmeldinger. Derfor vil de sandsynligvis også være

mindre tilbøjelige til at føle, at nyhedsmedierne var skævvredne til fordel for regeringens standpunkt. Derfor er vores tredje forventning:

H3: Partipræferencens indflydelse på efterspørgslen på kritisk journalistik er modereret af vælgernes opfattelser af coronakrisens konsekvenser.

Forskningsdesign og casebeskrivelse

For at kunne følge udviklingen i efterspørgslen på den kritiske journalistik baserer vores undersøgelse sig på tre spørgeskemaundersøgelser gennemført med cirka syv måneders mellemrum under coronakrisen. Data blev indsamlet i samarbejde med DMA Research i perioderne 4.-7. april 2020 (N = 1.041), 10.-16. november 2020 (N = 1.000) og 3.-14. juni 2021 (N = 1.000). Stikprøverne fra DMA Research's onlinepanel blev stratificeret, så de afspejlede den danske befolkning over 18 år på køn, alder, uddannelse og region. Spørgeskemaerne havde en række spørgsmål om holdningen til journalistikken under coronapandemien samt spørgsmål om opfattelse af krisens konsekvenser og partipræference. De anvendte spørgsmål afrapporteres sammen med resultaterne.

De tre spørgeskemaundersøgelser blev gennemført i perioder, der afspejler de tre faser af coronakrisen (Johannson, Hopmann og Shehata, 2021), og som kan forventes at have betydning for efterspørgslen på den kritiske vagthunds-journalistik. I den første fase, hvor vi indsamlede data i april 2020, var der stor bekymring for pandemiens konsekvenser og høj opbakning til regeringens politik. Landet var i en omfattende nedlukning, hvor skolebørn og mange offentligt ansatte var sendt hjem, og hvor privatansatte også blev opfordret til at arbejde hjemmefra. Der var forsamlingsloft på ti personer, og biografer, restauranter og lignende var lukket. Bekymringen var høj både for de økonomiske konsekvenser og for, at hospitalerne ikke ville være i stand til at hjælpe de syge. Samtidig var mere end 80 pct. af befolkningen enige i, at landet og lederne havde stået sammen i kampen mod coronavirus (Nielsen, Roepstorff og Petersen, 2022).

I anden fase var bekymringen for pandemiens konsekvenser faldet en smule, men var fortsat høj (Nielsen, Roepstorff og Petersen, 2022). I begyndelsen af november 2020, hvor vores data er indsamlet, var nogle af restriktionerne fra den hårde nedlukning ophævet. Der var dog fortsat et forsamlingsloft på ti personer på nær til arrangementer, hvor man kunne sidde ned på faste pladser med tilstrækkelig afstand. Det betød blandt andet, at restauranter var åbne, men skulle lukke senest klokken 22. Skolerne var åbne, men med afstandskrav. Syv nordjyske kommuner var dog underlagt en særlig nedlukning på grund af smittespredning med en særlig muteret coronavirus, som stammede fra mink. Frygten for virus fra mink førte også til beslutningen om, at samtlige danske

mink skulle aflives på grund af frygten for, at spredningen af virusmutation fra minkene ville få store konsekvenser for effektiviteten af de vacciner, som var på vej. Beslutningen blev meddelt på pressemødet den 4. november – cirka en uge inden vores anden spørgeskemaundersøgelse blev gennemført.

Mens mere end 70 pct. af befolkningen i april 2020 svarede, at deres tillid til regeringen på en skala fra 0 til 10 lå på 7 eller højere, var andelen faldet til godt 50 pct. i november 2020. Samtidig var andelen, der erklærede sig helt eller delvis enige i, at landet og lederne havde stået sammen i kampen mod coronavirus faldet fra over 80 pct. til godt 50 pct. (Nielsen, Roepstorff og Petersen, 2022). Dermed var usikkerheden og bekymringen fortsat høj, men tilliden til regeringen var faldet, og oplevelsen af konflikt mellem politikerne var øget.

I tredje fase, hvor vi samlede data i juni 2021, var bekymringen faldet markant og optimismen på det højeste niveau i krisen, de fleste restriktioner var ophævet, og en udfasning af de øvrige var undervejs. Tilliden til regeringen lå omtrent på samme niveau som i november 2020, mens andelen, der oplevede, at landet og lederne havde stået sammen i kampen mod coronavirus, var omkring 10 procentpoint højere end i november 2020, men samtidig næsten 20 procentpoint lavere end i april 2020 (Nielsen, Roepstorff og Petersen, 2022). I denne tredje fase var bekymringen for coronavirus altså forholdsvis lav, og tilliden til regeringen set i forhold til krisens første fase var også lav. Oplevelsen af politisering var højere end i krisens første fase, men lavere end i krisens anden fase.

Der var altså tydelig variation i befolkningens opfattelser og holdninger i de tre faser, hvilket giver et stærkt grundlag for undersøgelsen af, om borgernes efterspørgsel på den kritiske vagthundsjournalistik varierede gennem coronakrisens faser, i takt med at konteksten for deres forventninger til journalistikken ændrede sig.

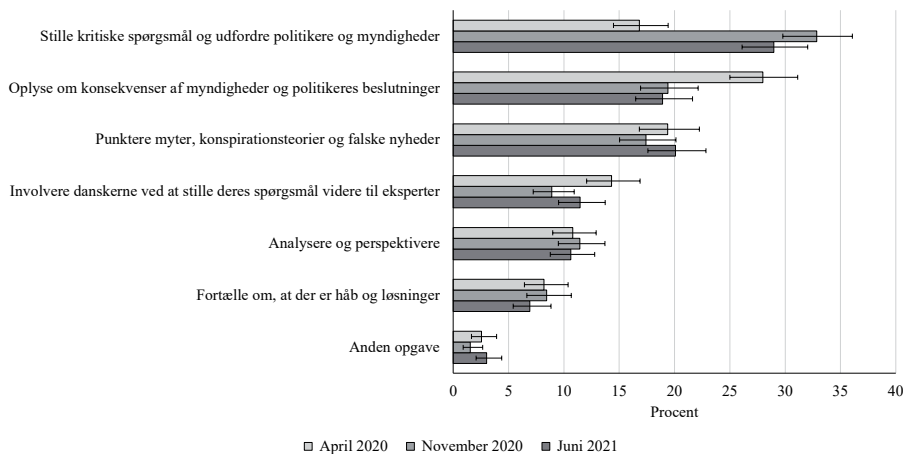
Resultater

For at teste vores første hypotese om udviklingen i efterspørgslen på kritisk vagthundsjournalistik gennem coronakrisen bad vi respondenterne i de tre spørgeskemaundersøgelser angive, hvad de anså som den vigtigste opgave for journalisterne i forbindelse med krisen. Som det kan ses i figur 1, steg ønsket om kritisk vagthundsjournalistik markant fra krisens første fase til de efterfølgende faser.

Andelen, der valgte den kritiske rolle som den vigtigste, steg fra 16,8 pct. i april 2020 til 32,8 pct. i november 2020 ($p < 0,001$). I juni 2021 valgte 29 pct. kritikken som den vigtigste rolle, hvilket adskiller sig signifikant fra andelen i april 2020 ($p < 0,001$), men ikke fra andelen i november 2020 ($p = 0,08$). Dermed skete der altså næsten en fordobling i efterspørgslen på kritiske spørgsmål

til og udfordring af politikere og myndigheder fra første til anden fase i krisen. Det støtter vores første hypotese om, at efterspørgslen på kritisk journalistik var relativt lav i coronakrisens første fase og efterfølgende steg i krisens anden og tredje fase.

Figur 1: Journalistikkens vigtigste rolle under coronapandemien

Note. Spørgsmål: Væg opgaven, som du mener, er vigtigst for journalister at varetage i forbindelse med coronapandemien. Vægtede andele med 95% konfidensintervaller. N(april 2020) = 1.041, N(november 2020) = 1.000, N(juni 2021) = 1.000.

Stigningen skete især på bekostning af efterspørgslen på oplysning om konsekvenser af myndigheder og politikeres beslutninger. Andelen, der valgte oplysning som den vigtigste rolle, faldt fra 28 pct. i april 2020 til 19,4 pct. i november 2020 ($p < 0,001$). I juni 2021 valgte 18,9 pct. oplysningen som den vigtigste rolle, hvilket adskiller sig signifikant fra andelen i april 2020 ($p < 0,001$), men ikke fra andelen i november 2020 ($p = 0,8$). Resultaterne giver mening i forhold til, at der i krisens første fase herskede stor usikkerhed omkring, hvordan borgerne skulle forholde sig for at undgå at blive smittet og eventuelt smitte andre. Politikerne tog hurtige og vidtrækkende beslutninger, og borgerne behov for oplysning var stort. Da usikkerheden i de efterfølgende faser var dæmpet, og politiseringen tog fart med blandt andet minkskandalen, blev den kritiske vagthund den væsentligste rolle i borgernes øjne. Det tyder altså på, at de rally around the flag-effekter, man kunne se i adskillige lande verden over og også i Danmark (Bækgaard et al., 2020; Cardenal et al., 2021; Dam, 2021; Yam, 2020), smitter af på ønsket om, at pressen i første omgang skal begrænse

journalistik, der stiller kritiske spørgsmål og udfordrer politikere og myndigheder. Det tyder også på, at denne effekt er kortvarig, præcis som den øgede opbakning til magthaverne i rally around the flag-effekterne.

For at teste vores anden hypotese om, at partipolitiske tilhørsforhold har betydning for efterspørgslen på den kritiske vagthundsjournalistik, spurgte vi respondenterne, om journalisterne havde lagt for meget, tilpas eller for lidt vægt på at stille kritiske spørgsmål og udfordre politikere og myndigheder, og sammenholdt svarene med partipræference. Svarkategorierne ”alt for meget” og ”for meget” samt ”alt for lidt” og ”for lidt” blev slået sammen, respondenter, der svarede ”ved ikke” blev udeladt, og de resterende respondenter blev inddelt efter, hvorvidt de stemte på regeringen (Socialdemokraterne), støttepartier (Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten) eller oppositionen (Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige). Da vi ikke har svar på partipræference i den første dataindsamling, bygger denne del af analysen på svar fra undersøgelserne fra november 2020 og juni 2021.

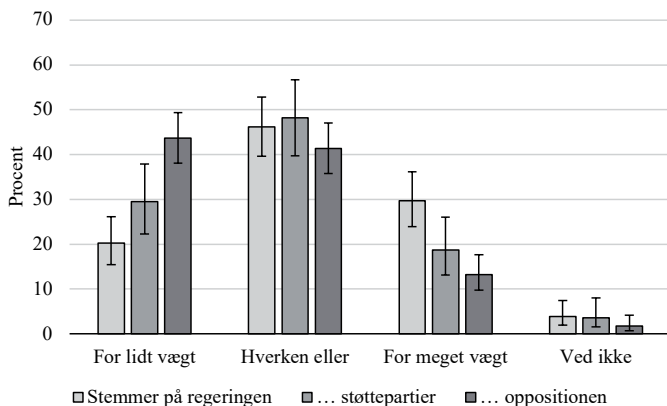
For både november 2020 og juni 2021 viser resultaterne tydeligt, at efterspørgslen på kritisk journalistik afhænger af partipræference (se figur 2). I november 2020 mente 20,3 pct. af dem, der stemte på regeringen, at journalisterne havde lagt *for lidt* vægt på at være kritiske. Det samme gjorde sig gældende for 29,5 pct. af dem, der stemte på støttepartierne, og 43,7 pct. af dem, der stemte på oppositionen. Mens forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på støttepartier, ikke er signifikant ($p = 0,06$), er både forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på oppositionen ($p < 0,001$), samt forskellen mellem dem, der stemte på støttepartierne, og dem, der stemte på oppositionen ($p < 0,01$), signifikant.

I juni 2021 mente 16,6 pct. af dem, der stemte på regeringen, at journalisterne havde lagt for lidt vægt på at være kritiske. Det samme gjorde sig gældende for 27,3 pct. af dem, der stemte på støttepartierne, og 37,1 pct. af dem, der stemte på oppositionen. Her er både forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på støttepartierne ($p < 0,05$), forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på oppositionen ($p < 0,001$), samt forskellen mellem dem, der stemte på støttepartierne, og dem, der stemte på oppositionen ($p < 0,05$), signifikant.

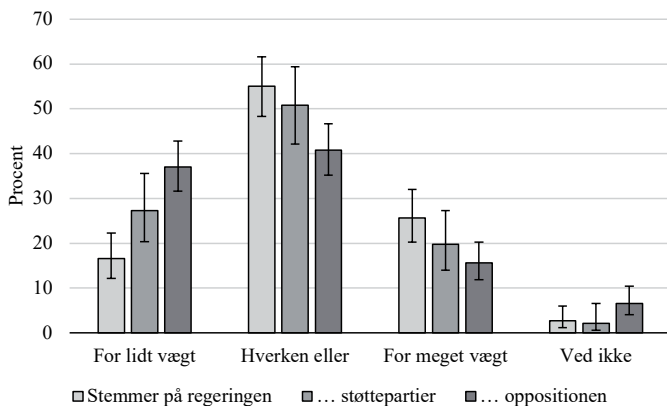
Ser vi på dem, der mente, at journalisterne havde lagt *for meget* vægt på at være kritiske, er det også her tydeligt, at partipræferencerne spillede en rolle. I november 2020 mente 29,7 pct. af dem, der stemte på regeringen, at journalisterne havde lagt for meget vægt på at være kritiske. Det samme gjorde sig gældende for 18,7 pct. af dem, der stemte på støttepartierne, og 13,2 pct. af dem, der

Figur 2: Partivalg og syn på journalisternes kritik af politikere og myndigheder

November 2020

Juni 2021

Note. Spørgsmål: Journalister kan fokusere på forskellige ting, når de dækker en krise, som coronapandemien. Synes du, at journalisterne har lagt for lidt, tilpas eller for meget vægt på de følgende aspekter? Stille kritiske spørgsmål og udfordre politikere og myndigheder. Vægtede andele med 95% konfidensintervaller. November 2020: N(regering) = 256, N(støttepartier) = 155, N(oppositionen) = 340. Juni 2021: N(regering) = 239, N(støttepartier) = 145, N(oppositionen) = 320. Regering = Socialdemokraterne. Støttepartier = Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten. Opposition = Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige.

stemte på oppositionen. Både forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på støttepartierne ($p < 0,05$), samt forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på oppositionen ($p < 0,001$), er signifikant. Derimod er forskellen mellem dem, der stemte på støttepartierne, og dem, der stemte på oppositionen ($p = 0,15$) ikke signifikant.

I juni 2021 mente 25,7 pct. af dem, der stemmer på regeringen, at journalisterne havde lagt for meget vægt på at være kritiske. Det samme gjorde sig gældende for 19,8 pct. af dem, der stemte på støttepartierne, og 15,6 pct. af dem, der stemte på oppositionen. Mens forskellen mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på oppositionen ($p < 0,01$), er signifikant, er forskellene mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på støttepartierne ($p = 0,19$), samt mellem dem, der stemte på støttepartierne, og dem, der stemte på oppositionen ($p = 0,29$), ikke signifikant.

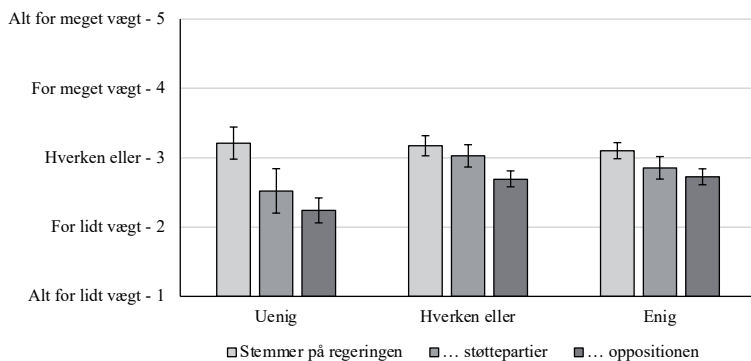
Samlet set støtter resultaterne vores anden hypotese om, at forskellene i efterspørgslen på kritisk journalistik følger partiskellene. Oppositionspartiernes vælgere var langt mere tilbøjelige end regeringens vælgere til at mene, at journalisterne lagde for lidt vægt på at være kritiske over for politikere og myndigheder. Samtidig var de mindre tilbøjelige til at mene, at journalisterne lagde for meget vægt på at være kritiske. Andelen blandt støttepartiernes vælgere ligger generelt mellem dem fra regeringen og oppositionens vælgere, og selvom forskellene ikke i alle tilfælde er signifikante, støtter det konklusionen om, at partipræferencer har betydning for efterspørgslen på kritisk journalistik.

For at teste vores tredje hypotese om, at vælgerne ikke blindt følger partiet, men at effekten af partipræference på efterspørgsel på kritisk journalistik er modereret af vælgerens egne opfattelser af coronakrisen, spurgte vi respondenterne om deres holdninger til coronakrisens konsekvenser for sundhedsvæsenet og den danske økonomi. Konkret bad vi dem angive, hvor enige eller uenige de var i udsagnene, “coronapandemien er et stort problem for det danske sundhedsvæsen”, og “coronapandemien har store negative konsekvenser for den danske økonomi”. Svarkategorierne “meget enig” og “enig” samt “meget uenig” og “uenig” blev slået sammen, og respondenterne blev igen inddelt efter, hvorvidt de stemte på regeringen, støttepartier eller oppositionen.

Den modererende effekt af opfattelse af konsekvenserne for sundhedsvæsenet blev undersøgt med en tovejs ANOVA blandt de 1.405 respondenter, der havde svaret på alle relevante spørgsmål i november 2020 og juni 2021. Resultaterne viste en signifikant interaktion mellem partipræference og opfattelse af konsekvenserne for sundhedsvæsenet i forhold til synet på journalisters kritiske tilgang til politikere og myndigheder ($F(4, 1.405) = 3,73, p = 0,005$).

De gennemsnitlige værdier på tværs af grupperne er illustreret i figur 3. For dem, der stemte på regeringen, er der ikke nogen signifikant forskel i synet på journalisternes kritik af politikere og myndigheder mellem dem, der var uenige, og dem, der var enige i, at coronapandemien var et stort problem for det danske sundhedsvæsen ($p = 0,4$). Blandt disse respondenter er gennemsnittet ca. 3, svarende til ”hverken for lidt eller for meget vægt” uafhængig af deres opfattelse af konsekvenserne for sundhedsvæsenet. Modsat er der blandt dem, der stemte på oppositionen, en klar signifikant forskel i synet på behovet for kritisk journalistik mellem dem, der var uenige, og dem, der var enige i, at coronapandemien var et stort problem for det danske sundhedsvæsen ($p < 0,001$). Blandt de respondenter, der stemte på oppositionen og var uenige i, at coronapandemien var et stort problem for sundhedsvæsenet, er gennemsnittet 2,2, sammenlignet med 2,7 blandt dem, der stemte på oppositionen og var enige i, at coronapandemien var et stort problem for sundhedsvæsenet. For dem, der stemte på støttepartierne, er der lige akkurat ikke en signifikant forskel ($p = 0,05$).

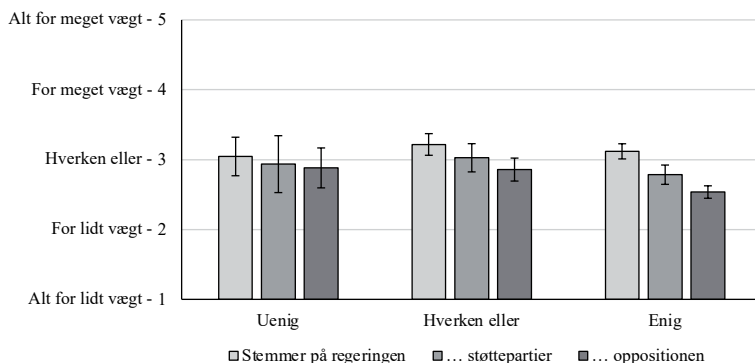
Figur 3: Partivalg, opfattelse af konsekvenser for sundhedsvæsenet og syn på journalisternes kritik af politikere og myndigheder

Note. Spørgsmål på x-aksen: Der er forskellige påstande om coronapandemien. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Coronapandemien er et stort problem for det danske sundhedsvæsen. Spørgsmål på y-aksen: Journalister kan fokusere på forskellige ting, når de dækker en krise, som coronapandemien. Synes du, at journalisterne har lagt for lidt, tilpas eller for meget vægt på de følgende aspekter? Stille kritiske spørgsmål og udfordre politikere og myndigheder. Vægtede gennemsnit med 95% konfidensintervaller. Data fra november 2020 og juni 2021: N(regering) = 478, N(støttepartier) = 291, N(oppositionen) = 636. Regering = Socialdemokraterne. Støttepartier = Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten. Opposition = Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige.

Om opfattelse af konsekvenserne for økonomien har en modererende effekt blev ligeledes undersøgt ved hjælp af en tovejs ANOVA blandt de 1.405 respondenter, der havde svaret på alle relevante spørgsmål i november 2020 og juni 2021. Selvom resultaterne samlet set ikke viste en signifikant interaktion mellem partipræference og opfattelse af konsekvenserne for økonomien ($F(4, 1.405) = 1,40$, $p = 0,23$), er der alligevel en klar forskel på tværs af partipræference (se figur 4).

Figur 4: Partivalg, opfattelse af konsekvenser for økonomien og syn på journalisternes kritik af politikere og myndigheder

Note. Spørgsmål på x-aksen: Der er forskellige påstande om coronapandemien. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? Coronapandemien har store negative konsekvenser for den danske økonomi. Spørgsmål på y-aksen: Journalister kan fokusere på forskellige ting, når de dækker en krise, som coronapandemien. Synes du, at journalisterne har lagt for lidt, tilpas eller for meget vægt på de følgende aspekter? Stille kritiske spørgsmål og udfordre politikere og myndigheder. Vægtede gennemsnit med 95% konfidensintervaller. Data fra november 2020 og juni 2021: $N(\text{regering}) = 478$, $N(\text{støttepartier}) = 291$, $N(\text{oppositionen}) = 636$. Regering = Socialdemokraterne. Støttepartier = Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten. Opposition = Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige.

Blandt dem, der stemte på regeringen ($p = 0,63$), og dem, der stemte på støttepartierne ($p = 0,44$), er der ikke en signifikant forskel i synet på kritisk journalistik mellem dem, der var uenige, og dem, der var enige i, at coronapandemien var et stort problem for den danske økonomi. For dem, der stemte på regeringen, ligger gennemsnittet lidt over 3, mens det for dem, der stemte på støttepartierne, ligger lidt under 3. Modsat ser det ud blandt dem, der stemte på oppositionen, hvor der er en signifikant forskel i synet på kritisk journalistik mellem dem, der var uenige, og dem, der var enige i, at coronapandemien var et stort problem for

den danske økonomi ($p < 0,05$). Blandt de respondenter, der stemte på oppositionen og var uenige i, at coronapandemien var et stort problem for økonomien, er gennemsnittet 2,9, mens det blandt dem, der stemte på oppositionen og var enige i, at coronapandemien er et stort problem for økonomien, er 2,5.

Tilsammen viser vores analyser af de modererende effekter, at mens egne holdninger ikke gjorde en forskel blandt regeringens vælgere, afhang efterspørgslen på kritisk journalistik blandt oppositionens vælgere af, hvordan de opfattede coronakrisens konsekvenser. Dette bekræfter vores sidste hypotese om, at partipræferencens indflydelse på efterspørgslen af kritisk journalistik er modereret af vælgernes opfattelser af coronakrisens konsekvenser.

Diskussion og konklusion

Journalisters professionelle ideal er, at de skal tjene offentligheden (Deuze, 2005). Det er netop det aspekt, som giver journalistikken en særlig legitimitet (Skovsgaard og Bro, 2011). Men hvordan tjener man bedst offentligheden i en pludselig opstået og kompleks samfundskrise som coronapandemien? Den diskussion opstod hurtigt under pandemien og drejede sig især om, hvor kritisk pressen skulle gå til værks. I denne undersøgelse har vi set på det spørgsmål fra borgernes perspektiv, da journalistikkens legitimitet netop udspringer af, at den tjener offentligheden.

Resultaterne indikerer, at der var en indledende fase i krisen, hvor information om udviklingen og politikernes beslutninger var væsentligere for borgerne end den kritiske vagthundsjournalistik. I de næste faser af krisen steg ønsket om kritisk journalistik, og den blev med afstand den journalistiske opgave, som den største andel af befolkningen betragtede som den vigtigste. En sandsynlig forklaring er, at efterhånden som den store usikkerhed om smittespredning og om de mulige konsekvenser ved sygdommen blev mindre, og de store beslutninger og deres konsekvenser blev genstand for en mere heftig politisk debat, aftog rally around the flag-effekterne. Hermed fik borgerne også et større behov for, at regeringen og myndighederne blev udfordret med kritisk journalistik.

Resultaterne viser også, at efterspørgslen på den kritiske journalistik i de senere faser af krisen særligt var drevet af dem, der stemte på oppositionspartierne, hvilket også tyder på, at rally around the flag-effekterne i kombination med teorierne om politisk motiveret tænkning og de fjendtlige mediers effekt kan forklare variation i efterspørgslen over tid og mellem folk, der stemte på henholdsvis regerings-, støtte- og oppositionspartierne.

Resultaterne indikerer dog også, at vælgerne ikke blot fulgte deres parti blindt. Deres egne opfattelser og holdninger til coronakrisen spillede også ind. Således er det særligt blandt de oppositionsvælgere, der var uenige i, at corona-

krisen var et stort problem for det danske sundhedsvæsen, eller var enige i, at coronakrisen havde store konsekvenser for dansk økonomi, at man finder dem, som synes, at journalisterne lagde for lidt vægt på at være kritiske. Således synes partiloyalitet at betyde mest for regeringens vælgere, mens egne holdninger har større betydning blandt oppositionens vælgere. Dette mønster tyder altså på, at efterspørgslen på kritisk vagthundsjournalistik undervejs i krisen særligt steg blandt dem, der stemte på oppositionen og opfattede coronakrisen som en mindre trussel mod samfundet, mens efterspørgslen var lavere og stabil blandt dem, der enten stemte på regeringen eller opfattede krisen som en stor trussel for samfundet.

Empirisk kan vi dog ikke følge den antagelse helt til dørs, da vi ikke har mål for partipræference i første dataindsamling. Det betyder, at vi ikke kan udrede, om den lavere efterspørgsel på kritisk journalistik i krisens indledende fase primært var drevet af, at oppositionsvælgerne var tilbageholdne med efterspørgslen i den særlige situation med stor usikkerhed omkring smittespredning, hvor konsekvenserne af ikke at efterleve myndighedernes retningslinjer var ukendte. Det er dog sandsynligt, da vi ser, at det særligt var blandt oppositionsvælgere, at der var stor efterspørgsel på kritisk journalistik i de efterfølgende faser.

Denne begrænsning til trods peger undersøgelsens resultater på, at pressen under kriser som coronapandemien har en svær opgave i at opnå den rette balance i omfanget af den kritiske journalistik. Journalisterne må forsøge at tage bestik af konteksten, for hvis journalisterne bliver for kritiske i deres tilgang i den første fase, risikerer de at underminere tilliden til myndighederne i en situation, hvor det er usikkert, hvor alvorligt en krise udvikler sig. Samtidig risikerer de også at underminere tilliden til dem selv og deres medier, hvis folk oplever, at de lægger for meget vægt på at være kritiske. Omvendt risikerer de også, at politikerne ikke bliver udfordret til at diskutere, begrunde og retfærdiggøre meget vidtgående restriktioner, hvilket særligt gør sig gældende i en situation med meget begrænset politisk debat. Det risikerer i sidste ende også at reducere tilliden til journalister og medier, da efterspørgslen på kritisk journalistik stiger efter krisens indledende fase.

Den svære balance peger også på, at det kunne være interessant, hvis fremtidige undersøgelser kunne inddrage folks reelle medieforbrug – enten gennem *tracking*-data af deres reelle adfærd eller via spørgeskemaer – og kombinere det med en indholdsanalyse af journalistikken under kriser. Det ville give mulighed for at undersøge, hvordan folks præferencer for den kritiske journalistik påvirker deres medieforbrug. I denne undersøgelse ved vi ikke, hvordan indholdet så ud i de forskellige faser, men hvis vi antager, at journalisterne rent faktisk holdt igen med den kritiske journalistik i krisens første fase og derefter øgede

den, er det bemærkelsesværdigt, at efterspørgslen på kritisk vagthundsjournalistik steg, samtidig med at der var mere af den i den daglige coronadækning. En undersøgelse med en kombination af indholdsdata, medieforbrugsdata og folks præferencer for kritisk vagthundsjournalistik under fremtidige kriser ville kunne afdække disse dynamikker mere detaljeret.

Fremtidige undersøgelser kan også med fordel teste rækkevidden og implikationerne af resultaterne. For det første er rally around the flag-effekterne oprindeligt udarbejdet i forbindelse med, at et land går i krig i et andet land. Undersøgelser tyder på, at de også gør sig gældende i sundhedskriser (Bækgaard et al., 2020; Johansson et al., 2021), men spørgsmålet er, hvordan krisens karakter kan tænkes at påvirke efterspørgslen på kritisk vagthundsjournalistik, og hvad det kan betyde. I en sundhedskrise som coronapandemien havde hver enkelt borgers adfærd betydning for udfaldet af krisen, fordi den var med til at konstituere den kollektive adfærd. Selv hvis en mindre gruppe på baggrund af en kritisk nyhedsdækning mistede tilliden til myndighederne og de retningslinjer, de udstak, kunne det have en langt mere direkte effekt på krisens udfald, end det er tilfældet med krig eller terrortilfælde, hvor rally around the flag-effekterne også er kendte. Det kan betyde, at journalisterne og mediernes valg i forhold til den kritiske journalistik har større indflydelse på krisens udfald og kalder på refleksioner over niveauet af kritisk journalistik i sundhedskriser.

For det andet kan effekterne tænkes at variere på tværs af nationale kontekster. Undersøgelser viser, at rally around the flag-effekterne under coronakrisen var højere i lande med lav politisk polarisering og mediepolarisering (Cardenal et al., 2021). Derfor kan man også forvente, at efterspørgslen på den kritiske journalistik var højere og mere polariseret mellem dem, der stemte på regeringen, og dem, der stemte på oppositionen, i lande, hvor den politiske polarisering og mediepolariseringen var høj. Det leder også til spørgsmålet om, i hvor høj grad den kritiske journalistik bør være efterspørgselsdrevet. For journalister er netop rollen som den kritiske vagthund en central professionel norm, som skal være med til at sikre, at politikerne tager gode og transparente beslutninger (Norris, 2014). Den kritiske vagthundsjournalistik har således positive eksternaliteter for samfundet, da selv dem, der ikke efterspørger og forbruger den, får glæde af den. Når politikerne ved, at de bliver bidt i haserne af en kritisk presse, vil de bestræbe sig ekstra på at tage gode og transparente beslutninger. Derfor kan man også argumentere for, at en vis grad af kritisk dækning er nødvendig, uafhængigt af hvad befolkningens efterspørgsel tilsiger. Det gælder også under kriser, hvor der tages mange, hurtige politiske beslutninger med vidtrækkende konsekvenser.

Samlet set peger resultaterne af denne undersøgelse på en svær balancegang i den kritiske vagthundsjournalistik under sundhedskriser, hvor tilliden til myndighederne er afgørende for vores kollektive adfærd, men hvor en kritisk presse også er nødvendig for at kvalificere de politiske beslutninger, der tages på vegne af befolkningen.

Litteratur

- Baden, Denise, Karen McIntyre og Fabian Homberg (2019). The impact of constructive news on affective and behavioural responses. *Journalism Studies* 20 (13): 1940–1959. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2018.1545599>
- Baker, William D. og John R. Oneal (2001). Patriotism or opinion leadership? The nature and origins of the “rally round the flag” effect. *The Journal of Conflict Resolution* 45 (5): 661-687.
- Becker, Ernest (1975). *Escape from evil*. New York: Free Press.
- Bennett, W. Lance og William Serrin (2005). The watchdog role, pp. 169-188 i Geneva Overholser og Kathleen Hall Jamieson (red.), *The Press*. New York: Oxford University Press.
- Brix, Lise (2020). Coronakrise: Skal pressen være talerør for myndigheder – eller gå kritisk til værks? Videnskab.dk. <https://videnskab.dk/kultur-samfund/coronakrise-skal-pressen-vaere-taleroer-for-myndigheder-eller-gaa-kritisk-til-vaerks> (7. april 2022).
- Bullock, John G. (2011). Elite influence on public opinion in an informed electorate. *American Political Science Review* 105 (3): 496-515.
- Bækgaard, Martin, Julian Christensen, Jonas Krog Madsen og Kim Sass Mikkelsen (2020). Rallying around the flag in times of COVID-19: Societal lockdown and trust in democratic institutions. *Journal of Behavioral Public Administration* 3 (2). DOI: <https://doi.org/10.30636/jbpa.32.172>
- Cardenal, Ana S., Laia Castro, Christian Schemer, Jesper Strömbäck, Agnieszka Steinska, Claes de Vreese og Peter Van Aelst (2021). The role of polarization on rally-around-the-flag effects during the COVID-19 crisis, pp. 157-173 i Peter Van Aelst og Jay G. Blumler (red.), *Political communication in the time of coronavirus*. London: Routledge.
- Carsey, Thomas M. og Geoffrey C. Layman (2006). Changing sides or changing minds? Party identification and policy preferences in the American electorate. *American Journal of Political Science* 50 (2): 464-477.
- Chaiken, Shelly, Akiva Liberman og Alice H. Eagly (1989). Heuristic and systematic information processing within and beyond the persuasion context, pp. 212-252 i James S. Uleman og John A. Bargh (red.), *Unintended Thought*. Guilford.

- Christen, Cindy T., Prathana Kannaovakun og Albert C. Gunther (2002). Hostile media perceptions: Partisan assessments of press and public during the 1997 United Parcel Service strike. *Political Communication* 19 (4): 423-436.
- Dam, Phillip Sune (2021). Gallup: Stort flertal mener, at Danmark har håndteret coronakrisen på passende vis – men unge skiller sig ud. *Berlingske*. <https://www.berlingske.dk/samfund/gallup-stort-flertal-mener-at-danmark-har-haandteret-coronakrisen-paa> (7. april 2022).
- Deuze, Mark (2005). What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism* 6 (4): 442-464. <https://doi.org/10.1177/1464884905056815>
- Dinesen, Peter Thisted og Mads Meier Jæger (2013). The effect of terror on institutional trust: New evidence from the 3/11 Madrid terrorist attack. *Political Psychology* 34 (6): 917-926.
- Doty, Richard M., Bill E. Peterson og David G. Winter (1991). Threat and authoritarianism in the United States, 1978-1987. *Journal of Personality and Social Psychology* 61 (4): 629-640.
- Fawzi, Nayla og Cornelia Mothes (2020). Perceptions of media performance: Expectation-evaluation discrepancies and their relationship with media-related and populist attitudes. *Media and Communication* 8 (3): 335-347.
- Gunther, Albert C. (2013). Hostile media phenomenon, i *The international encyclopedia of communication*. New Jersey: John Wiley & Sons, Ltd. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781405186407.wbiech023.pub2>
- Hanitzsch, Thomas (2011). Populist disseminators, detached watchdogs, critical change agents and opportunist facilitators: Professional milieus, the journalistic field and autonomy in 18 countries. *International Communication Gazette* 73 (6): 477-494.
- Hetherington, Marc J. og Michael Nelson (2003). Anatomy of a rally effect: George W. Bush and the war on terrorism. *PS: Political Science & Politics* 36 (1): 37-42.
- Johansson, Bengt, David Nicolas Hopmann og Adam Shehata (2021). When the rally-around-the-flag effect disappears, or: When the COVID-19 pandemic becomes “normalized.” *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* 31 (sup1): 321-334.
- Kernell, Samuel (1978). Explaining presidential popularity. *American Political Science Review* 72 (2): 506-522.
- Kleinnijenhuis, Jan, Anita M. J. van Hoof og Dirk Oegema (2006). Negative news and the sleeper effect of distrust. *Harvard International Journal of Press/Politics* 11 (2): 86-104.
- Kovach, Bill og Tom Rosenstiel (2001). *The elements of journalism: What news people should know and the public should expect*. New York: Three Rivers Press.
- Kunda, Ziva (1990). The case for motivated reasoning. *Psychological Bulletin* 108 (3): 480-498.

- Landau, Mark J., Sheldon Solomon, Jeff Greenberg, Florette Cohen, Tom Pyszczynski, Jamie Arndt, Claude H. Miller, Daniel M. Ogilvie og Alison Cook (2004). Deliver us from evil: The effects of mortality salience and reminders of 9/11 on support for President George W. Bush. *Personality and Social Psychology Bulletin* 30 (9): 1136-1150.
- Lord, Charles G., Lee Ross og Mark R. Lepper (1979). Biased assimilation and attitude polarization: The effects of prior theories on subsequently considered evidence. *Journal of Personality and Social Psychology* 37 (11): 2098-2109.
- Mikkelsen, Morten (2020). Dilemma: Skal medier være mikrofonholdere for myndigheder i coronakrisen? *Kristeligt Dagblad*. <https://www.kristeligt-dagblad.dk/debat-indlaeg/skal-medier-vaere-mikrofonholdere-myndigheder-i-coronakrisen> (7. april 2022).
- Mueller, John E. (1973). *War, presidents, and public opinion*. New York: John Wiley & Sons.
- Mullinix, Kevin J. (2016). Partisanship and preference formation: Competing motivations, elite polarization, and issue importance. *Political Behavior* 38 (2): 383-411.
- Nielsen, Louise Halberg, Andreas Roepstorff og Michael Bang Petersen (2022). Danskernes adfærd og holdninger under corona-pandemien, 10. marts. https://hope-project.dk/#/reports/danskernes_adfaerd_og_holdninger/versions/10-03-2022.
- Norris, Pippa (2014). Watchdog journalism, i Mark Bowen, Robert E. Goodin og Thomas Schillemans (red.), *The Oxford handbook of public accountability*. Oxford: Oxford University Press.
- Perloff, Richard M. (2020). Hostile media effect, i *The International Encyclopedia of Media Psychology*. New Jersey: John Wiley & Sons, Ltd. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781119011071.iemp0149>
- Petersen, Michael Bang, Lasse Engbo Christiansen, Alexander Bor, Marie Fly Lindholt, Frederik Jørgensen, Rebecca Adler-Nissen, Andreas Roepstorff og Sune Lehmann (2022). Communicate hope to motivate the public during the COVID-19 pandemic. *Scientific Reports* 12: 2502.
- Peterson, Erik (2019). The scope of partisan influence on policy opinion. *Political Psychology* 40 (2): 335-353.
- Skovsgaard, Morten og Peter Bro (2011). Preference, principle and practice: Journalistic claims for legitimacy. *Journalism Practice* 5 (3): 319-331.
- Skovsgaard, Morten, Erik Albæk, Peter Bro og Claes H. de Vreese (2012). Media professionals or organizational marionettes: Professional values and constraints of Danish journalists, pp. 155-170 i David H. Weaver og Lars Willnat (red.), *The global journalist in the 21st century*. London: Routledge.
- Slothuus, R. (2010). When can political parties lead public opinion? Evidence from a natural experiment. *Political Communication* 27 (2): 158-177.

- Slothuus, Rune og Martin Bisgaard (2021a). How political parties shape public opinion in the real world. *American Journal of Political Science* 65 (4): 896-911.
- Slothuus, Rune og Martin Bisgaard (2021b). Party over pocketbook? How party cues influence opinion when citizens have a stake in policy. *American Political Science Review* 115 (3): 1090-1096.
- Slothuus, Rune og Claes H. de Vreese (2010). Political parties, motivated reasoning, and issue framing effects. *Journal of Politics* 272 (3): 630-645.
- Taber, Charles S., Milton Lodge og Jill Glathar (2001). The motivated construction of political judgments, pp. 198-226 i James H. Kuklinski (red.), *Citizens and politics: Perspectives from political psychology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vallone, Robert P., Lee Ross og Mark R. Lepper (1985). The hostile media phenomenon: Biased perception and perceptions of media bias in coverage of the Beirut massacre. *Journal of Personality and Social Psychology* 49 (3): 577-585.
- Van Der Wurff, Richard og Klaus Schoenbach (2014). Civic and citizen demands of news media and journalists: What does the audience expect from good journalism? *Journalism & Mass Communication Quarterly* 91 (3): 433-451
- Woods, Joshua (2011). The 9/11 effect: Toward a social science of the terrorist threat. *The Social Science Journal* 48: 213-233.
- Yam, Kai. C., Joshua C. Jackson, Christopher M. Barnes; Jenson Lau, Xin Qin og Hin Yeung Lee (2020). The rise of COVID-19 cases is associated with support for world leaders. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 117: 25429-25433.